

Şiir Öğretiminde Etkinliklere Dayalı Ontolojik Metin Çözümleme Yöntemi ve Bir Yönerge*

İZZET ŞEREF**

Özet

Edebî bir tür olarak şiir, Türkçe öğretiminin temel materyallerinden biridir. Aynı zamanda öğrencilerin Türkçe yeterliliklerini geliştirmede işlevsel bir araç olarak kullanılabilir. Bu sürecin nasıl gerçekleştirilmesi gerektiği ise ayrıca önem arz etmektedir. Yani şiir öğretiminde ne gibi yol ve yöntemlerin tercih edileceğini bilmek başarıya ulaşmanın ilk adımındır. Bu çalışmada öncelikle ontolojik metin analizi yönteminin, şiir öğretiminde neden gerekli olduğu tartışılmıştır. Sonra ontolojik metin analizi yönteminin sanat eserini nasıl işlediği ele alınmıştır. Son olarak ise Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Selam Olsun" şiiri ile ilgili ontolojik yöntem doğrultusunda bir ders planı hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şiir, şiir öğretimi, ontolojik metin analizi yöntemi.

Abstract

Poetry as a literary genre is one of the basic materials of Turkish teaching. It can also be used as a functional tool to improve students' Turkish proficiency. It is also important how this process should be carried out. In other words, it is the first step of success to choose what ways and methods will be preferred in poetry teaching.

In this study, firstly, it is discussed why ontological text analysis method is necessary in poem teaching. Then, it is examined how ontological text analysis method handles the work of art.

* Bu çalışmada "Etkinliklere Dayalı Ontolojik Metin Analizi Yönteminin Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Şiir Çözümleme Başarılarına ve Şiir Tutumlarına Etkisi" adlı doktora tezinden yararlanılmıştır.

Finally, a lesson plan was prepared in accordance with the ontological method of Ahmet Hamdi Tanpınar's *Selam Olsun* poem.

Keywords: Poetry, poetry teaching, ontological text analysis method.

Giriş

Şiir, "gücünü dilden alır; şiirin aracı-gereci, hamuru, mayası dildir" (Aksan, 2011, s. 15). Kısacası şiirin her şeyi dildir, dil de şiire çok şey borçludur. Şiirin dile tanıdığı imkânla dil anlatım gücünü ve sınırlarını geliştirir. Şiir dile ne kadar muhtaçsa dil de şiire en az o kadar muhtaçtır. Bu bakımdan şiirle dil arasında güçlü bir ilişki vardır. Bu düşünce dil öğretiminde şiirin çok önemli bir araç olduğunu da ortaya koymaktadır.

Şiirle öğrencilere Türkçenin anlatım imkânları somut olarak sunulabilir. Güzел söyleyiş ve özlü ifade tarzının ne demek olduğu en etkili şekilde şiirle anlatılabilir. Türkçenin dil bilgisi kuralları, Türk şiirinin seçkin örneklerinden hareketle kalıcı olarak kavratılabilir. Öğrencilerin yazılı ve sözlü anlatımlarında estetik bir dil kullanmalarını sağlamanın en iyi yollarından birinin şiir olduğu ifade edilebilir.

Şiirin, Türkçenin öğretimindeki önemi tartışılmaz bir gerçekliktir. Bu hususta şiirin öğretimi de ayrıca üzerinde durulması gereken bir alandır. Alanyazına bakıldığında şiirin öğrencilere neler katabileceğine dair birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Fakat şiirin nasıl ve hangi yöntem/ler/le öğretilabileceği konusu incelenmeye muhtaçtır. Dil öğretiminde kabul edilen ve uygulanan yaklaşımların şiire çok da uymadığı elde edilen sonuçlardan anlaşılmaktadır. Hâl böyle iken şiir öğretiminde farklı yöntemlerin uygulanması gerekmektedir. Diğer yandan özel bir alan olarak şiir, her yöntemi kabul etmeyebilir hatta her bir şiir için farklı yöntemin takip edilmesi gerekebilir.

Ontolojik metin analizi yönteminin herhangi bir şiiri hem yapısal hem tematik hem de imgesel düzlemde ele alıyor olması bu çalışmada tercih edilmesinin temel sebebidir. Çünkü şiir, temelde ön yapı ve arka yapı şeklinde iki tabakada değerlendirilmesi gereken bir türdür. Yani şiirde önemli olan herhangi bir düzyazıda olduğu gibi sadece anlam değildir. Aynı zamanda bu anlamın hangi şekilde ifade edildiği de önemlidir. Düzyazıda da şiirsel ve imgesel anlatımlara başvuru olan metinler vardır. Kısa/çok kısa öyküler, mensur şiirler örnek verilebilir. Neyin, nasıl anlatıldığı konusu bütün edebî türler için önemlidir. İşte ontolojik yöntem, şiiri hem ön yapı hem de arka yapı şeklinde inceleyen bir yöntem olduğu için bütüncül

bir bakış açısı da sunmaktadır. Bu yönüyle öğretimde işlevsel olacağı düşünülmüştür.

Ayrıca şiir derslerinde sadece anlam üzerinde durulması ve yapı ile anlam arasında ne gibi ilişkilerin olduğunun tespit edilmiyor olması bu yöntemin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Şiirin amacının anlamdan ziyade herhangi bir düşünceyi veya duyguyu, dili poetik işlevde kullanarak estetik bir şekilde ifade etmek olduğu düşünüldüğünde, yapının ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Dolayısıyla şiir inceleme derslerinde öğrencilerin yapıya ait unsurları keşfetmeleri, anlama ulaşımlarında önemlidir.

Ontolojik Metin Analizi Yöntemi Nedir?

Ontolojik yöntem, şiiri bilgi düzeyinde olduğu gibi duygu düzeyinde de okuma fırsatı sunan bir yöntemdir. Özellikle bu yöntemin şiirde ön yapıya dair dikkatlerinin, okurda estetik haz uyandıran tarzda olduğunu söylemek gerekir. Yani okurda anlama becerisinin yanında şiire karşı olumlu tutum geliştirmeyi de sağlayabilir. Ayrıca şiirde okur açısından önemli olanın bilgiden ziyade, duyuşsal etkilenme olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu daha net anlaşılmaktadır.

Ontoloji, varlık anlamına gelen “ontos” ile bilgi anlamındaki “logos” sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşan ve varlık bilimi şeklinde tanımlanabilecek Yunanca bir kavramdır. Diğer yandan Aristoteles’in ‘ilk felsefe’ adını verdiği, var olanların özü üzerine bilim olarak ifade edilmektedir. Osmanlı Türkçesinde mebhas-i vücûd, ilmü'l-kevn, felsefe-i u'lâ, ilmü'l-mükevvenât ve mebhas-i ledünniyât gibi tamlamalar da ontoloji kavramıyla ilgilidir (Bayram ve Erdemir, 2008, s. 76). Türkçe Sözlük'te ontolojiyi anlamı kısaca “varlık bilimi” şeklinde yapılmıştır. Cevizci'ye göre ise ontoloji, “Neyin gerçekte var olduğu”, “var olan şeylerin hangi kategorilere sokulabileceği”, “varlığın hangi tarzlarının olduğu” ve “varlığın hangi anlamlarda kullanıldığı” gibi soruları cevaplamaya çalışan, araştırmalarını tamamen rasyonel bir zemin üzerinde ve spekülâtif bir tarzda gerçekleştiren bir disiplindir (Cevizci, 2011, s. 329).

Sanat eseri bir heykel, bir tablo ya da bir şiir olabilir. Bir heykel yapı olarak taş, tunç veya odundur. Resim bez, kâğıt ve boyadır. Şiir ise sestir. Şiiri seslerden ayıran ve onu seslerin üzerine yükseltip bir estetik nesne yapan başka bir alan vardır. Yani varlık tarzı bakımından, estetik objenin real, duyuşsal yapısının üzerinde, mahiyetçe farklı başka bir alan olmalıdır. Bu alan duyüüstü, diğer bir ifadeyle irreal bir varlık alanıdır. Özetle her sanat eserinin; real, duyuşsal olan bir ön yapı ve irreal, mana veya arka yapı

şeklinde iki ayrı ontik yapıdan oluştuğu ifade edilebilir. Ön yapı, öznenen bağımsız olarak kendi başına var olabilirken arka yapı özneye bağımlı bir varlık tarzına sahiptir (Tunalı, 2011, s. 16-19).

Ontolojinin felsefi bir disiplin olarak gelişmesi ile ilgili yapılan çalışmalarda, metodu sanat eserlerine en iyi uyarlayan estetikçinin Nicolai Hartmann olduğu dile getirilmektedir. Nicolai Hartmann, bir sanat eserinin yapısını “ön yapı (vonderground)” ve “arka yapı (hinterground)” şeklinde ikiye ayırır. “Ön yapı, açık olarak bilinen bir tabakadır; bağımsız, ontik bakımdan kendi başına var olan real tabakadır. Arka yapı ise asıl tinsel içeriktir, ama bağımsız bir varlık tarzına sahip değildir.” (Tunalı, 2014, s. 58). Yani “bu iki yapı öyle iç içe girmiş, öyle girift olmuştur ki sadece bir tek objeymiş gibi görünür.” (Tunalı, 2014, s. 61)

Edebiyat eserinde varlık tabakalarından ilk söz eden kişi ise Roman Ingarden'dir. Tunalı'ya göre Ingarden edebiyat eserinde şu tabakaların olduğunu söyler:

1. Sözcük sesleri tabakası
2. Farklı derecelerdeki anlam birlikleri tabakası
3. Farklı şematik görüşler tabakası (Nesne tabakası)
4. Tasvir edilen şeylerin ve onların alnyazılarının tabakası (Görme tabakası) (Tunalı, 2014, s. 89).

Tunalı, Ingarden'ın tasvir edilen objelerin “görünüşü” üzerinde değil de “sanısı” üzerinde durduğunu ileri sürerek meseleyi ontolojik olarak Nicolai Hartmann kadar iyi değerlendiremediğini düşünür. Çünkü tasvir edilen şeyleri sanı olarak kavramak, ister istemez realiteye nazaran şeyleri varlık yönünden aşağı çeker (Tunalı, 2014, s. 101). Özetle Ingarden, tabakaları birer varlık tarzı olarak belirlememiştir. Ses, anlam ve nesne tabakaları heterojendir. Ancak görme tabakası ontik olarak belirlenmemiştir. Kısacası Roman Ingarden'ın tabakalar teorisi, araştırmacıları ve eleştirmenleri bütünüyle tatmin etmediği gibi birçok ontolojik meseleyi de çözmeden bırakıyor (Tunalı, 2014, s. 107).

Tunalı, bu ifadeleriyle hem Hartmann'ın hem de Ingarden'ın ontolojik estetik metotlarında eksiklikler olduğunu dile getirmiştir. Çünkü gerek Ingarden'ın gerekse Hartmann'ın tabakalar teorisinde somut çözümleme, belirsizlik taşımaktadır. Bunun sonucu olarak her iki teoride de ontolojik analizin metodolojik değeri gücünü kaybediyor. Bir başka ifadeyle ontolojik tabakalar teorisinin en büyük değeri, sanat eserlerine uygulanmadaki pratik, metodolojik özelliğinden ileri gelir. Tunalı, araştırmacılara uygulanabilir bir yaklaşım sunmak amacıyla Hartmann ve Ingarden'ın tabakalar teorisini

göz önünde bulundurarak bir teori hazırlamıştır. Bu kapsamda ilk olarak Hartmann'ın ön yapı ve arka yapı teorisini dikkate almıştır. Bir eserde temelde ses tabakası ve anlam tabakasının olduğunu ifade etmiştir. Bayram, Tunalı'nın geliştirdiği bu teoriyi şu şekilde tabloşturmuştur (2003, s. 12-15):

A. ÖN YAPI

(Duyulur Yapı, Dış Yapı, Ses Tabakası, Maddi Tabaka, Görünür Yapı, Real Varlık Alanı, Vonderground...)

Dış görünüm, harfler, heceler, sözcükler... Ölçü, ahenk, redif, kafiye, mısra-beyit yapısı (Edebî eserin varlığıyla duyulan, algılanan, görülen maddi yapıya ait olan her şey)

B. ARKA YAPI

(İç Yapı, İrreal Varlık Alanı, Soyut Yapı, Hintergrund)

1. Semantik (Anlam) Tabaka

a. Sözcük (Cocnitiv) Semantiği b. Cümle Semantiği (Sentaks)

2. Nesne (Obj) Tabakası

Anlamın yoğun olduğu bölüm. Anlamı ağırlıklı olarak taşıyan sözcükler.

3. Karakter Tabakası

Şairin ruh dünyası hakkında bilgiler, kişiliği, hayata bakış açısı

4. Alinyazısı (Kader) Tabakası

Üçüncü tabakadaki tespit ve tanımların çevre ve bütün insanlık için genelleştirilmesi.

A. Ön Yapı

Ön yapı, edebî eserin dış yapısıdır. Bir şiirin dış yapısı ses, sözcük ve sözcük grubu tekrarları, kafiye, ölçü vb.dir. Ön yapının incelenmesindeki amaç, eserin duyulur veya görünür özelliklerini ortaya çıkarmaktır. Bu işlem eserin derin yapısında saklı olan anlama en doğru şekilde ulaşmada büyük bir kolaylık sağlar. Ön yapıya, dış tabaka veya ses tabakası da denilmektedir.

Duyulur Yapı/Ses Tabakası: Edebiyat dil ile kurulan, dile dayanan bir sanattır. Bütün edebî türler sözcüklerden oluşur. Sözcük, edebiyat sanatının dayandığı ana öğedir. Sözcükte ise bir yandan ses, bir yandan da anlam vardır (Tunalı, 2011, s. 80). Bu iki unsur arasında sıkı bir ilişki bulunur. Ses tabakasında temelde bu ilişki üzerinde durulur.

Bu tabakada, ontolojik özelliklerle birlikte estetik özellikler de ön plana çıkar. Ses tabakasının anlam tabakasının taşıyıcısı olduğu düşüncesi genel kabul görmekle beraber eksik bir düşüncedir. Çünkü “iyi yazılmış bir şiirde sözcüklerin sesleriyle manaları arasında sıkı bir bağ vardır.” (Wellek ve Warren, 1983, s. 230). Roman Ingarden’a göre ses tabakasının ortadan kalkmasıyla, anlam birlikleri tabakası da varlığını kaybeder ve onunla birlikte, edebiyat eserinin diğer tabakaları da ortadan kalkar (Tunalı, 201, s. 81). Kısacası sözcüklerdeki ses değerleri şiirdeki anlamı görünür kılmada çok etkilidir. Bu tabakada şiirde tercih edilen sözcüklerin ses özellikleri üzerinde dikkatle durulur ve şiirin ses haritası çıkarılmaya çalışılır (Köktürk, 2003, s. 173).

B. Arka Yapı

Edebî eserlerin, varlık tarzı bakımından bir reel, duyuusal tabaka (ön yapı) ile bir duyüstü, irreal tabakadan (arka yapı) oluştuğu ifade edilmişti. Bu iki tabaka arasındaki tek ilişki ise irreal’in real’de görünüşe ulaşmasıdır. Edebî eserin ontik bir zaruret olarak meydana gelebilmesi için arka yapının ön yapıda görünüşe çıkması gereklidir. Öte yandan ön yapı da aynı zorunlulukla arka yapıyı, tabakalar sırasına göre aşağıdan yukarıya doğru göstermelidir. Ön yapı ile arka yapının bu münasebetinde irreal’in real’de görünüşe ulaşması, aydınlanması, gizlide bulunan anlam dünyasının ışıklanışı, reel içinde somutlaşması, irrealite ve realitenin bu iki ayrı ve zıt dünyanın bir çeşit kucaklaşışı demektir (Tunalı, 2011, s. 21). Yani ön yapı ile arka yapı, bir kâğıdın iki yüzü gibidir. Birbirlerinden ayrı olarak değerlendirilemez. Arka yapı dört tabakada ele alınmaktadır.

1. *Semantik Tabaka*: Bu tabakada tek tek sözcüklerin anlamından hareketle cümlelerin anlamları analiz edilir. Diğer bir ifadeyle göstergelerin tek tek anlamından ziyade birim anlamlarından saparak metin içinde birliktelikten doğan anlamları üzerine yoğunlaşılır. Çünkü sanat düzeyine çıkmış hiçbir edebî eser birincil anlamla yetinilecek kadar fakir değildir. Aksine “şiirin birincil anlamı asıl anlatılmak isteneni taşıyan hamal” durumundadır (Tökel, 2003, s. 39-43).

a. *Cümle Semantiği (Sentaks)*: Edebî eseri oluşturan cümleler anlam açısından sorgulanır. Bu aşamada önemli olan cümleyi oluşturan sözcükleri cümledeki bağlam dâhilinde ele almak ve cümlelerin ifade ettiği potansiyel anlamı bulmaktır. Yani anlam kadar yapı da önemlidir. Literatürde bu noktada genelde anlam üzerine yoğunlaşıldığı görülmektedir. Ancak ontolojik estetikte anlamı görünür kılan dış yapıdır, dolayısıyla cümleyi anlam olarak şiir içerisinde

doğru konumlandırabilmek için cümleyi görünür kılan yapılar da çözümlenmelidir.

Bu hususta şiirdeki cümlelerin türü dikkate alınmalıdır. Cümlelerin isim mi yoksa fiil cümlesi mi olduğu anlamı ortaya koymada belirleyici olmaktadır. Aynı zamanda tercih edilen cümlelerin olumlu ya da olumsuz olması hem şiirin geneli açısından hem de cümle üzerinde yapılacak açıklamaların içeriği bakımından önemlidir. Bir başka ifadeyle şiirdeki devrik, tamamlanmamış cümleler de metindeki anlamı tamamlayan yapıya ait bir seçimdir.

- b. *Sözcük (Cocnitiv) Semantiği*: Sözcükler tek tek ele alınır ve öncelikle yapı olarak sorgulanır. Daha doğrusu anlam çalışması yaparken sözcüklerin sesi ve görüntüsü göz önünde bulundurulur. Söz konusu edilen metin bir şiirse sözcüklerin yapılarından hareketle derin yapıda çağrıştırdıkları anlamlar sorgulanır. Bu çerçevede özellikle imge hâline bürünmüş sözcükler üzerinde durulur.
2. *Nesne (Obje) Tabakası*: Bu tabakada nesnelerin derin yapılarına inilmeye çalışılır. Bu tabaka nesneleştirme (Aydan bahsediliyorsa ay olduğu gibidir. Çağrışımlara kapalıdır.) ve nesneselleştirmenin (Burada aya benzetilmek istenen şey somutlaştırılıp ay hâline getirilir) en net ayrıştığı tabakadır. Gösterilemeyen, soyut olan ya da anlatımında güçlük çekilen duygu ve düşünce tabiattaki varlıklara yüklenerek bilinebilir bir obje hâline getirilir (İçli, 2008, s. 103).
3. *Karakter Tabakası*: En yalın ifadeyle edebî eserdeki kişilerin ruh ve düşünce dünyalarının sorgulandığı tabakadır. Eserin derin yapısındaki anlam ile eser kişinin ilişkisi incelenir. Bu tabakada eser kişinin yaklaşım tarzı önemlidir. Çünkü alımlayıcı olan özne olayları ve nesnelere eser kişinin bilinciyle anlamlandırır. Bu sebeple karakter tabakasında eser kişinin bakış açısı incelemelerin temelini oluşturur.
4. *Alnyazısı (Kader) Tabakası*: Bu tabaka varlığın tinsel tabakasıdır. Temelde sanat eserinde var olan her şeyin ilk hâli sorgulanır. Tinsel alanda bulunan nesnelere kutsal, kolay ulaşılamayan ve değer verilen varlıklar oldukları gibi, bu tabaka da edebî eserlerin bel kemiğidir. Aslında bahsedilen tüm tabakaların amacı eserin derin yapısında yatan öze ulaşmaktır. Bu sebeple kutsal sayılan düşünceler bu tabakada bulunur. Buna kader tabakası denilmesi de bu özelliği barındırdığı içindir. Yani her durumda bu tabakayı keşfetmek demek eserin kaderini okumaktır (Kardaş, 2014, s. 527; İçli, 2008, s. 103; Köktürk, 2003, s. 173).

Bir metin inceleme yaklaşımı olarak ontolojik metin analizi, alanyazında metin tahlillerinde sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Yeter (2010), Erdem (2007), Tökel (1996), Aldırmaz (2016), Altınkaya (2013), Hazer (2014),

Azap (2013), Sarıççek (2009), İssı (2004) gibi araştırmacılar genellikle şiir metinlerini anlama ve anlamlandırmada ilgili yöntemi kullanarak çalışmalar yapmışlardır. Bu durum ilgili yöntemin şiir analizlerinde araştırmacılar tarafından önemsendiğini göstermektedir.

Bu çalışmada ise ontolojik yöntemin şiir öğretiminde uygulanabilirliği üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda öncelikle ontolojik yöntemin şiir öğretiminde neden kullanılması gerektiği tartışılmış, yöntemin kuramsal çerçevesi çizilmiş ve son olarak Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Selam Olsun" şiiri ile ilgili örnek bir ders planı oluşturulmuştur.

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma desenlerinden model önerisi şeklinde planlanmıştır. Model önerisi, uygulamada kullanılabilecek etkinlikler, ders içerikleri ve materyaller geliştirerek öğretime katkıda bulunmaktır. Bu amaçla çalışmada öncelikle ontolojik metin analizi yönteminin kuramsal temelleri üzerinde durulmuş, daha sonra söz konusu yöntemin şiir öğretiminde nasıl kullanılabileceği ile ilgili etkinlikler tasarlanmıştır. Etkinlikler oluşturulurken şu adımlar izlenmiştir:

1. Ontolojik metin analizi yönteminin şiiri ele alış tarzı alanyazından ve sanat ontolojisinin kuramsal altyapısından hareketle anlaşılmaya çalışılmış ve bu yöntemin şiir öğretiminde etkinlik hâline getirilmesi üzerinde durulmuştur.
2. Yöntemin hangi sınıf düzeyinde uygulanabileceği ile ilgili şiir kuramı ve şiir öğretilmi alanında uzman araştırmacıların görüşlerine başvurulmuş ve yöntemin 7 veya 8. sınıf öğrencileri için daha uygun olabileceği değerlendirilmiştir. 8. sınıf öğrencilerinin sınav kaygıları olabileceğinden 7. sınıf örnekleminde çalışılması gerektiğine karar verilmiştir.
3. Sınıf düzeyi belirlendikten sonra işlenecek şiirin seçimi üzerinde durulmuştur. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Selâm Olsun" adlı şiiri araştırmacı tarafından belirlenen on şiir içinden çocuk edebiyatı alanında uzman iki araştırmacının görüşü sonucunda seçilmiştir (Araştırmacı şiirlerin seçiminde Baş (2015, s. 100), Yılar ve Celepoğlu (2013, s. 39-66), Yardımcı ve Tuncer (2002, s. 188, 189), Karatay'ın (2011, s. 77-123) düşüncelerine başvurmuştur.).
4. şiir ve sınıf seçiminden sonra ontolojik metin analizi yönteminin tabakaları dikkate alınarak taslak bir ders yönergesi oluşturulmuştur. Oluşturulan taslak yönerge, iki yedinci sınıf Türkçe öğretilminin görüşüne sunulmuştur. Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda yönerge güncellenmiştir.

5. Yönergedeki etkinliklerin öğrenciler tarafından hangi oranda anlaşıldığını ve anlaşıl/an/mayan etkinlikleri tespit etmek amaçlı araştırmacı tarafından Erzurum il merkezinde kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğiyle belirlenen bir ortaokuldaki 7. sınıfta uygulanmıştır. Öğrencilerden alınan geri bildirimlerle yönergenin çalışmada yer verilen şekli hazırlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde Türkçe derslerinde yer alan şiir okuma ve anlama çalışmalarında alternatif olarak kullanılabilecek bir yönerge sunulmuştur.

Yönerge Metni

Ders: Türkçe

Sınıf: 7

Metin: Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Selam Olsun" adlı şiiri.

Yaklaşık Süre: Dört ders saati.

Temel Beceriler: Eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme.

Temel Dil Becerileri: Okuma, konuşma, yazma.

Amaç: Okuduğu şiiri eleştirel olarak ele alma ve çözümleme.

Kazanımlar: Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır. Sözcükleri doğru seslendirir. Şiiri şekil içerik ilişkisi bağlamında inceler. Şiir dilinin özgünlüğünü kavrar. Şiirin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tahmin eder. Şiirin anahtar kelimesini tespit eder. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.

Materyaller: Çalışma kâğıtları, TDK Türkçe Sözlük, TDK Yazım Kılavuzu, atasözleri ve deyimler sözlüğü.

Selam Olsun

Selam olsun bizden güzel dünyaya
Bahçelerde hâlâ güller açar mı?
Selam olsun sonsuz güneşe, aya
Işıklar, gölgeler suda oynar mı?

Hepsi güzeldi kar, tipi, fırtına
Günlerin geçişi, ardı ardına
Hasretiz bir kanat şakırtısına
Mavi gökte kuşlar yine uçar mı?

Uzak, çok uzağız şimdi ışıktan
Çocuk sesinden, gül ve sarmaşıktan
Dönmeyen gemiler olduk açıktan
Adımızı soran, arayan var mı?

Etkinlik 1

- “Selam Olsun” adlı şiiri vurgu ve tonlamaya uygun biçimde ilk önce siz seslendiriniz.
- Daha sonra istekli olan üç ya da dört öğrenciye okutunuz.
- Sesli okumada şiirdeki kelimeleri ve onları oluşturan sesleri doğru çıkarmak şiiri anlama açısından çok önemlidir. Bu durumu öğrencilerinize ifade ediniz.

Etkinlik 2

- Şiirin ilk dördlüğünü tahtaya yazınız.
- Öğrencilerinize şiirin her dizesinde birtakım durak yerlerinin olduğundan bahsediniz. Bunun ise tamamen dizelerdeki vurguya ve anlama göre belirlendiğini söyleyiniz.
- Daha sonra şiirin ilk dördlüğünün durak yerlerini aşağıda olduğu gibi öğrencilerinizle beraber vurgu ve tonlamaya dikkat ederek belirleyiniz. Bunu yaparken sesli okumaya özen gösteriniz ve okurken durak yerlerini özellikle hissettiriniz. Bunun tıpkı bir cümleyi okurken bazı durak yerlerinin olması gibi doğal bir durum olduğunu sezdiriniz.

Selam olsun bizden - - güzel dünyaya
Bahçelerde hâlâ - - güller açar mı?
Selam olsun - - sonsuz güneşe, - aya
Işıklar, - gölgeler - -suda oynar mı?

- Öğrencilerinizin yukarıda görüldüğü gibi dizelerin neden duraklara ayrıldığı konusundaki tahminlerini alınız. Bu tahminleri alırken öğrencilerden kanıt sunmalarını da isteyiniz.
- Öğrencilerin fikirlerini aldıktan sonra ilk dördlüğü içlerinden bir de bu duraklara dikkat ederek okumalarını isteyiniz.
- Öğrenciler okumayı yaptıktan sonra siz de duraklara dikkat ederek sesli okuma yapınız. Buradaki amaç öğrencilere şiirdeki müzikal ritmi ve anlamı hissettirmektir.

- Daha sonra ikinci dörtlüğü de aynı Şekilde duraklarına ayırıp okuyunuz ve ğrencilerinize yine duraklara uygun Şekilde okutunuz.

Hepsi güzeldi - - kar, - tipi, - fırtına
Günlerin geçişi - - ardı ardına
Hasretiz - - bir kanat Şakırtısına
Mavi gökte- - kuşlar yine uçar mı?

Etkinlik 3

- Öğrencilerinize dizelerde durakları belirlemede önemli olanın vurgu, tonlama ve en önemlisi de anlam olduğunu ve bunun dışında durakları belirleyen kuralların olmadığını söyleyiniz.
- Şimdi aynı Şekilde kendilerinden de üçüncü dörtlüğü duraklarına ayırmalarını isteyiniz. Bu etkinlik esnasında ğrenci alıŐma Kâğıdı-1'i kullanmaları için ğrencilerinize dağıtınız. nc drtlğin durakları ise Őöyledir:

Uzak, - çok uzağız Şimdi - - ışıktan
ocuk sesinden - - gl ve sarmaşıktan
Dönmeyen gemiler olduk - - açıktan
Adımızı soran,- arayan - - var mı?

- Öğrencilerin alıŐma kâğıtlarını topladıktan sonra drtlği yine tahtaya yazarak durakların doğru yerlerini öğrencilerle beraber belirleyiniz.

Etkinlik 4

- Öğrencilerinize Şiirde ölçünün/veznin ne demek olduğunu sorunuz. Bu konuda bildiklerini ifade etmelerini sağlayınız.
- Daha sonra bu Şiirin nasıl bir ölçüyle yazılmış olabileceği hakkında düŐüncelerini alınız.
- Cevapları aldıktan sonra Şiirin ilk drtlğn hecelerine ayırarak tahtaya yazınız ve bunun üzerinde heceleyerek okuma yapınız, gönüllü olan öğrencilere de okutunuz:

Se-lâm ol-sun biz-den - -g-zel dn-ya-ya
Bah-e-ler-de hâ-lâ - - gl-ler a-ar mı?
Se-lâm ol-sun - - son-suzg-ne-Şe, - a-ya
I-Şık-lar, - gl-ge-ler- -su-da oy-nar mı?

- Sonraki dörtlükleri de öğrencilerle beraber heceleyerek okuyunuz. Buradaki amaç hece ölçüsünün aslında tamamen ritme dayalı bir sistem

olduğunu hissettirmektedir. Türk şiirinin doğal ölçüsünün de hece ölçüsü olduğunu söyleyiniz. Hece ölçüsünün, dizelerdeki hece sayısının belli bir düzene bağlı olarak eşit olması temeline dayandığını aşağıdaki gibi yine tahta üzerinde gösteriniz:

Se	lâm	ol	sun	biz	den	gü	zel	dün	ya	ya
Bah	çe	ler	de	hâ	lâ	gül	ler	a	çar	mı?
Se	lâm	ol	sun	son	suz	gü	ne	şe	a	ya
I	şık	lar	göl	ge	ler	su	da	oy	nar	mı?

- Öğrencilerden her dizedeki heceleri saymalarını isteyiniz. 11 hece olduğunu söylemeleri üzerine bu ölçünün Türk şiirinde en çok kullanılan ölçü olduğunu belirtiniz. Hece ölçüsünün diğer çeşitlerini de yeri geldikçe öğreneceklerini ifade ediniz.

Etkinlik 5

- Öğrencilere şiirin yazılı olduğu Öğrenci Çalışma Kâğıdı-2'yi dağıtınız ve şiirdeki cümleleri tespit etmelerini söyleyiniz. Bu çalışmayı şiirin üzerinde yapabileceklerini ifade ediniz.

Etkinlik 6

- Öğrencilere şiirde kurallı cümlelerin mi yoksa devrik cümlelerin mi daha sık kullanıldığını sorunuz. Cevapları alırken devrik cümlelerin neden çokça kullanılmış olduğunu sorunuz. Bunun vurguyla ilgisinin olup olmadığını öğrencilerle tartışınız.

Etkinlik 7

- Öğrencilere yine şiirin yazılı olduğu Öğrenci Çalışma Kâğıdı-3'ü dağıtınız ve şiirdeki tamlamaları bulmalarını söyleyiniz. Şiirin üzerinde işaretleme yapabileceklerini belirtiniz.

Etkinlik 8

- Öğrencilere şiirde mecaz anlamda kullanılan kelimelerin olup olmadığını sorunuz. Varsa bu kelimelerin gerçek anlamlarının ne olduğunu veya şiirdeki anlam ile mecaz anlam arasında nasıl bir ilişki olabileceğini öğrencilerinizle tartışınız.

Etkinlik 9

- Öğrencilere şiirde somut ve soyut anlamlı kelimelerin olup olmadığını sorunuz. Kendilerine dağıtılacak olan çalışma kâğıdında somut ve soyut anlamlı kelimeleri ayrı kümelerde listelemelerini isteyiniz. (Öğrenci Çalışma Kâğıdı-4'ü öğrencilerinize dağıtınız.)

Etkinlik 10

- Öğrencilere şiirde sesi çağrıştıran kelimeleri ses başlığı altına, rengi çağrıştıran kelimeleri renk başlığı altına ve zamanı çağrıştıran kelimeleri ise zaman başlığı altına yazmalarını söyleyiniz. (Bu uygulamayı yaparken Öğrenci Çalışma Kâğıdı-5'i öğrencilerinize dağıtınız.)

Etkinlik 11

- Bu çalışma yapıldıktan sonra öğrencilere şiirde anlamını bildikleri ama imge değeri taşıyan kelimelerin olabileceğini ifade ediniz. Yani gerçek anlamın dışında kelimelerin çağrıştırdığı anlamların olabileceğini söyleyiniz. Bu kelimeleri beraber bulacağınızı belirtiniz ve öğrencilere hangi kelimelerin farklı anlamlara sahip olabileceği sorusunu yöneltiniz.
- Öğrencilerin söyledikleri kelimeleri tahtaya yazınız ve daha sonra yazılan kelimelerin ne gibi anlamları olduğunu sorunuz. Öğrencilerin verdikleri cevapları şiirin anlamına göre yorumlayıp değerlendiriniz. Bu noktada daha çok öğrencilerin aktif olmaları için onlara rehberlik ediniz. Onlara bazı ipuçları vererek düşünmelerini, fikir yürütmelerini sağlayınız.
- Öğrencilere şiirin başlığı olan ve şiirde sürekli tekrar eden “Selam Olsun” yapısının hangi anlama gelebileceğini sorunuz, bunu şiirin anlamından hareketle bulabileceklerini söyleyiniz. Cevapları aldıktan sonra sözlüğe bakmalarını söyleyiniz. Sözlükteki anlamı: Selam: “Esenlik dileklerim ulaşsın.”
- Bu anlama ulaştıktan sonra öğrencilere bu yapının ilk dördlük içerisinde ne gibi anlamlara sahip olduğunu sorunuz. (Aslında dünyanın güzelliklerinin farkında olun demektir.)
- Bu aşamada öğrencilerin, şairin bu söz birliğiyle aslında kaybedilen şeylere ve hatta sanki ölmüş de bu dünyada bıraktıklarına duyduğu özlemi ifade etmeye çalıştığı düşüncesine ulaşmalarını sağlamak için onlara şiirden ipuçları gösteriniz. Diğer yandan şairin bunu ifade ederken geride bıraktığı dünya ile şu anda bulunduğu yeri karşılaştırarak gittiği yerde bu güzellikleri bulamadığını sezdirmek istediği düşünülebilir. Bunun tamamıyla şairin dünyaya bakış açısı ile ilgili olduğunu ifade ediniz.

- Daha sonra öğrencilere ilk dördlüğün son dizesi olan “Işıklar, gölgeler suda oynar mı?” yapısının ne gibi anlamlara geldiğini sorunuz ve onların tahminlerini alınız.
- Öğrencilerin cevapları üzerinde değerlendirmeler yaparken ışıkların ve gölgelerin hayati temsil edip edemeyeceğini ve onların suda oynamasının ise canlılığa ve yaşama hevesine işaret olup olmadığını sorunuz. Bunu yaparken kelimelerin sözlük anlamlarının dışında şiirin içerisinde farklı şeyler çağrıştırabileceklerini şiire dayanarak gösteriniz.
- Öğrencilerinize şiirin ikinci dördlüğünde ne anlatılmış olabileceğini buldurmaya çalışınız. Bunu yaparken öğrencilerin dikkatlerini kelimelerin üzerine çekiniz. Onların bu dördlükte de dünyadaki güzelliklerin kayıbdan duyulan hüznün varlığından söz edildiği düşüncesine ulaşmalarını sağlayınız. Özellikle de ikinci dördlüğün ilk dizesindeki hikâye kipi (i-di) üzerine dikkatlerini çekiniz. Bunun dördlükteki anlama neler katmış olabileceğini sorunuz.
- Öğrencilerinize bu tür eklerin (zaman, yapım, çekim, şahıs eki gibi) şiiri anlama ve yorumlama açısından önemli olduğundan ve dikkat edilmesi gerektiğinden bahsediniz.
- Aşağıdaki dizeleri tahtaya yazınız ve şairin “hepsi güzeldi” derken kar, tipi, fırtına, günlerin ardı ardına geçişi gibi doğa olaylarına artık uzak olduğunu vurguladığını ifade ediniz. Bunları söylemeden önce öğrencilerinize buldurmaya çalışınız.

Hepsi güzeldi kar, tipi, fırtına
Günlerin geçişi, ardı ardına

- Aynı dördlüğün devam eden dizelerinde de şairin yine dünyadaki güzelliklere özlem duyduğu anlaşılmaktadır.
- Öğrencilerinize bunu ifade ederken “kanat şakırtısı”nın neler çağrıştırdığını sorunuz. Bu sorunun cevabını “mavi gök” ve “kuşlar” ile beraber düşünerek vermelerini isteyiniz.

Hasretiz bir kanat şakırtısına
Mavi gökte kuşlar yine uçar mı?

- Mavi gök, temizliği, mutluluğu ve özellikle de özgürlüğü çağrıştırmaktadır. Şairin, mavi gökte uçan kuşların insan ruhuna verdiği huzuru aradığından söz ediniz.
- Yönergenin başında şiirin dış özelliklerinin şiirdeki anlama ulaşmada önemli olduğundan bahsedilmişti. Şiirin son dördlüğünde dış yapıya ait olarak değerlendirebileceğimiz ayrılma hâli eki şiirin anlamına

hizmet etmektedir. Öğrencilerinize ayrılma ekinin bir yerden ya da bir şeyden uzaklaşma, ayrılma olduğunu hatırlatınız ve burada nelerden uzaklaşıldığını sorunuz. Bu soruyu yöneltmeden önce söz konusu dörtlüğü tahtaya yazınız ve öğrencilere ayrılma hâli eklerinin nerelerde kullanıldığını sorunuz.

Uzak, çok uzağız şimdi ışıktan
Çocuk sesinden, gül ve sarmaşıktan
Dönmeyen gemiler olduk açıktan
Adımızı soran, arayan var mı?

- Ayrılma hâli eklerini bulduktan sonra şairin nelerden uzaklaştığını sorunuz.
- Cevapları aldıktan sonra “ışık, çocuk sesi, gül ve sarmaşığın” neler çağrıştırdığı sorusunu yöneltiniz. Bu kelimelerin mutluluk, huzur, hayata bağlılık ve yaşama sevinci söz gruplarının etrafında kümelenebileceklerini vurgulayınız.
- Daha sonra öğrencilerinizden üçüncü dizede geçen “gemi” ile insan arasında nasıl bir ilişki kurulduğu hakkındaki tahminlerini isteyiniz ve bir gemi gibi açıkta demirleyen insanların nasıl yaşayabileceklerini ya da insanın açıkta demirlemiş bir gemi gibi olmasının hangi anlamlara gelebileceğini sorunuz.

Etkinlik 12

- Şiirin ilk dörtlüğünün ses haritasını çıkarmaya geçmeden önce öğrencilerinize şiirde tekrar eden seslerin olup olmadığını sorunuz. Varsa örnek göstermelerini isteyiniz.
- Öğrencilerin gösterdikleri örneklerin şiirin müzikal değerine ne kattığını sorunuz. Daha sonra şiirde temel olan durumun belirli bir uyum veya düzen olduğunu ifade ediniz. Şiirdeki düzeni sağlayan unsurun seslerden örülü olan ritim olduğunu söyleyiniz.
- Şiirin ilk dörtlüğünün ses haritasının aşağıdaki gibi çıkarılmış olduğu kâğıtları öğrencilerinize dağıtınız ve gerekli açıklamaları yapınız.
- Öğrencilerin ritmik düzenle neyin kastedildiğini tekrarlar üzerinden görmelerini sağlayınız.

Selam olsun bizden güzel dünyaya
Bahçelerde hâlâ gülleraçar mı?
Selam olsun sonsuz güneşe, aya
Işıklar, gölgeler suda oynar mı?

Etkinlik 13

- Bu uygulamada altıncı etkinlikte yapılan çalışmanın devam ettirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla ilgili şiirin ikinci ve üçüncü dörtlüklerinin yazılı olduğu Öğrenci Çalışma Kâğıdı-6'yı öğrencilerinize dağıtınız ve biraz önce sizin yaptığımız çalışmayı şiir üzerinde yapmalarını isteyiniz. Muhtemel tespitler şu şekilde olacaktır:

Hepsi güzeldi kar, tipi, fırtına
Günlerin geçişi, ardi ardına
Hasretiz bir kanat şakırtısına
Mavi gökte kuşlar yine uçar mı?

Uzak, çok uzağız şimdi ışıktan
Çocuk sesinden, gül ve sarmaşıktan
Dönmeyen gemiler olduk açıktan
Adımızı soran, arayanvar mı?

- Öğrencilerinize ikinci dörtlüğün ilk dizesinde rüzgâr sesinin hâkim olduğunu hissettiriniz. Bu noktada “k, t, p, s, f” sert sessizlerine yoğunlaşmalarını sağlayınız. Söz gelimi “Hepsi güzeldi kar, tipi, fırtına” dizesindeki “k, t, p, s, f” sessizlerinin şiddetli rüzgârın sesini vermek üzere şair tarafından seçildiği öğrencilere hissettirilmelidir. Şairin bu gibi sert sessizleri barındıran kelimeleri bu dizede anlatılmak istenen tabloyu ifade etmede özellikle kullanıldığı düşüncesi ön plana çıkarılmalıdır. Sonra “f” sesi de rüzgâr sesini çağrıştırmaması bakımından önemlidir. Tüm bunların rastgele olmadığı vurgulanmalıdır. Buradaki amaç öğrencilerin şiirdeki seslere yoğunlaşmalarını sağlamaktır. Tek tek seslerin şiirdeki anlamı tamamlamada ne kadar önemli olduğunu öğrencilere sezdirmektedir.

Etkinlik 14

- Öğrencilerinize dizeler ilerledikçe şiirdeki anlamın hangi yönde değiştiğini sorunuz. Yani anlamın gittikçe olumlu mu yoksa olumsuz mu olduğunu sorunuz. (Şiirin birinci dörtlüğünün şiirdeki öznenin gençlik, ikinci dörtlüğünün olgunluk, üçüncü dörtlüğünün ise ihtiyarlık ve hatta ölüm sonrasını temsil ettiği düşünülebilir.)
- Öğrencilere birinci, ikinci ve üçüncü dörtlüklerde hâkim olan seslerin hangileri olduğunu sorunuz. Şiirdeki anlam değişmesinin hâkim olan sesler yoluyla açıklanıp açıklanmayacağını öğrencilerinizle tartışınız.

Etkinlik 15

- Öğrencilerinize şiirde “biz” diyenin kim olduğunu ve şiirdeki “ben”in nasıl biri olduğunu sorunuz.
- Öğrencilerinize bu şiirin şairini nasıl tanımladıklarını ve onun gibi biri olmak isteyip istemediklerini sorunuz.

Etkinlik 16

- Öğrencilerinizle şiirden anladıkları temel düşüncenin ne olduğu konusunda tartışınız. Bu şiirin hangi duygu hâli içinde yazılmış olabileceğini tahmin etmelerini söyleyiniz. Ancak değerlendirme yaparken şiirden kanıtlar sunmalarını isteyiniz.

Sonuç

Tanpınar’ın “Selam Olsun” adlı şiirini tahlil etme amaçlı geliştirilen yönerge metninde söz konusu şiir, hem ön yapı hem de arka yapı olarak ayrıntılı şekilde incelenmiş ve yedinci sınıf öğrencilerinin bilişsel ve duyuşsal düzeylerine uygun bir biçimde etkinlik hâline getirilmiştir. Yönergeye dikkat edildiğinde ontolojik yöntemin şiiri her yönüyle ele alma, şiiri yüzeysel incelemeden çok tüm unsurlarıyla sorgulama imkânı sunduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan Türkçe derslerinde metin incelemelerinin genellikle metinden uzak olduğu ve bu durumun öğrencilerde edebî metne karşı yanlış düşünceler oluşturduğu düşünüldüğünde ontolojik yöntemin önemli bir alternatif olduğu ileri sürülebilir. Çünkü sözü edilen yöntem odak noktasına metni koymakta, metin dışı unsurları ötelemektedir. Bu da öğrencilerin özellikle şiire karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamakta ve aynı zamanda şiir çözümleme başarılarını artırmaktadır (Şeref, 2017). Özetle ontolojik metin analizi yöntemi, ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin işlenmesinde metot olarak kullanıldığında olumlu sonuçlar verebilir.

Öğrenci Çalışma Kâğıdı-1
Duraklarını Bul

Adı Soyadı:

Ben bir şiirim. Adım “Selam Olsun”. Bir şiir inceleme uzmanı olarak, hece ölçüsünün hangi çeşidiyle yazıldığımı ve duraklarımı belirleyebilir misin? Gerekli işaretlemeleri üzerimde yapabilirsin.

Uzak, çok uzağız şimdi ışıktan
Çocuk sesinden, gül ve sarmaşıktan
Dönmeyen gemiler olduk açıktan
Adımızı soran, arayan var mı?

Öğrenci Çalışma Kâğıdı-2
Cümlelerimi Bul

Adı Soyadı:

Bu çalışmada senden cümlelerimi bulmanı istiyorum. Bulduğun cümlelerimi altını çizerek gösterebilirsin. Bir Türkçe öğretmeni olduğunu unutma! ̄

Selam olsun bizden güzel dünyaya
Bahçelerde hâlâ güller açar mı?
Selam olsun sonsuz güneşe, aya
Işıklar, gölgeler suda oynar mı?

Hepsi güzeldi kar, tipi, fırtına
Günlerin geçişi, ardı ardına
Hasretiz bir kanat şakırtısına
Mavi gökte kuşlar yine uçar mı?

Uzak, çok uzağız şimdi ışıktan
Çocuk sesinden, gül ve sarmaşıktan
Dönmeyen gemiler olduk açıktan
Adımızı soran, arayan var mı?

Öğrenci Çalışma Kâğıdı-3
Tamlamalarını Bul

Adı Soyadı:

Sıradaki çalışmamızda, senden tamlamalarını bulmanı rica ediyorum. Bulduğun tamlamalarını altını çizerek gösterebilirsin. Türkçe konusunda uzman bir araştırmacı olduğunu unutma! 0

Selam olsun bizden güzel dünyaya
Bahçelerde hâlâ güller açar mı?
Selam olsun sonsuz güneşe, aya
Işıklar, gölgeler suda oynar mı?

Hepsi güzeldi kar, tipi, fırtına
Günlerin geçişi, ardı ardına
Hasretiz bir kanat şakırtısına
Mavi gökte kuşlar yine uçar mı?

Uzak, çok uzağız şimdi ışıktan
Çocuk sesinden, gül ve sarmaşıktan
Dönmeyen gemiler olduk açıktan
Adımızı soran, arayan var mı?

Öğrenci Çalışma Kâğıdı-4
Kelimelerimi Sınıflandır

Adı Soyadı:

Bir şiir inceleme uzmanı olduğumu hayal edip kelimelerimi aşağıda verilen tablolara göre sınıflandırabilir misin?

Soyut Anımlı veya Soyut Çağrışımlı Olan Beş Kelime	[Metin]
	[Metin]
	[Metin]

Somut Anımlı veya Somut Çağrışımlı Olan Beş Kelime	[Metin]
	[Metin]
	[Metin]

Öğrenci Çalışma Kâğıdı-5
Kelimelerini Sınıflandır

Adı Soyadı:

Sözcük bilgisi alanında uzman olduğunuzu düşünüp “Selam Olsun” adlı şiirin kelimelerini aşağıda verilen tablolara göre sınıflandırabilir misiniz?

Ses Çağrışımı Olan Beş Kelime	[Metin]
	[Metin]
	[Metin]

Renk Çağrışımı Olan Beş Kelime	[Metin]
	[Metin]
	[Metin]

Zaman Çağrışımı Olan Beş Kelime	[Metin]
	[Metin]
	[Metin]

Öğrenci Çalışma Kâğıdı-6
Tekrarlarımı Bul

Adı Soyadı:

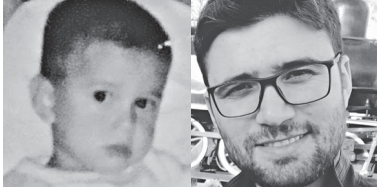
Ben bir şiirim. Adım “Selam Olsun”. Bir Türkçe uzmanı olarak, tekrar eden seslerimi/harflerimi, kelimelerimi, tamlamalarımı ya da cümlelerimi bulabilir misin? Gerekli işaretlemeleri üzerimde yapabilirsin.

Hepsi güzeldi kar, tipi, fırtına
Günlerin geçişi, ardı ardına
Hasretiz bir kanat şakırtısına
Mavi gökte kuşlar yine uçar mı?

Uzak, çok uzağız şimdi ışıktan
Çocuk sesinden, gül ve sarmaşıktan
Dönmeyen gemiler olduk açıktan
Adımızı soran, arayan var mı?

Sizce tekrarlar, şiirin müzikal değerine, anlamına ve ahengine neler kazandırmıştır?

.....
.....
.....
.....
.....

** İzzet Şeref

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
izzet.serf@gmail.com

Kaynakça

- Aksan, D. (2011). *Cumhuriyet döneminden bugüne örneklerle şiir çözümlenmeleri*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Aldırmaz, V. (2016). Bâkî'nin "gösterür" redifli gazelinin ontolojik inceleme yöntemi ile çözümlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Dergisi*, 40, 273-286.
- Altınkaya, H. (2013). Necip Fazıl Kısakürek'in 'Ben' şiirinin ontolojik tahlil yöntemi ile çözümlenmesi. *Birey ve Toplum*, 3(5), 137-154.
- Azap, S. (2013). Ontolojik çözümlene yöntemi ve "Kanla Kirlenmiş Evrak" şiiri üzerine bir çözümlene denemesi. *Turkish Studies*, 8(1), 843-853.
- Baş, B. (2015). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bayram, Y. (2003). Ontolojik analiz metodu ve bir uygulama. *Yom Sanat* (Mayıs-Haziran), 12-15.
- Bayram, Y. ve Erdemir, A. (2008). Hazan gazeline farklı bir bakış. Prof. Dr. Celâl TARAKÇI Armağanı, Ankara 2008, 111-123.
- Cevizci, A. (2011). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Erdem, M. D. (2007). Ontolojik incelemeye Dehhânî'nin "Eyledi" redifli gazeli örneğinde yapısalcı bir bakış. *Turkish Studies*, 2(3), 254-273.
- Hazer, G. (2014). Ontolojik tahlil metoduyla Ahmet Muhip Dıranas'ın "Yaşarken" şiirinin incelenmesi. *Akademik Bakış*, 41, 1-13.
- Issı, A. Cüneyt. (2004). Turgut Uyar'ın "Göge Bakma Durağı" başlıklı şiirinde bir matrise ulaşma serüveninin ontolojik analiz metoduyla takibi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 137-146.
- İçli, A. (2008). Necatî'nin bir şiirinin ontolojik analiz yöntemiyle incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(1).
- Karatay, H. (2011). Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler. Tacettin Şimşek (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı* içinde (s. 77-125). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kardaş, S. (2014). Nâbî'nin "gelür gider" redifli gazelinin ontolojik analiz yöntemiyle yorumlanması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29).
- Köktürk, Ş. (2003). Bayburtlu Zihni'nin bir koşmasının ontolojik analiz metoduyla incelenmesi. *Millî Folklor Dergisi*, 60.
- Sarıççek, M. (2009). Coşkun Ertepinar'ın "Hatırlar mısın" şiirinin ontolojik tahlil metoduyla incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Türkçe Araştırmaları*, 10, 109-119.
- Şeref, İ. (2017). *Etkinliklere dayalı ontolojik metin analizi yönteminin yedinci sınıf öğrencilerinin şiir çözümlene başarılarına ve şiir tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Tanpınar, A. H. (2017). *Bütün şiirleri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tökel, D. (1996). Ontolojik analiz metodu ve bu metodun Bâkî'nin bir gazeline uygulanaşı. *Yedi İklim*. 74, 53.
- Tökel, D. A. (2003). Anlama götüren kilometre taşları: Divan şiirini redifine göre yorumlamak. *Yom Sanat*, 11, 39-43.

- Tunalı, İ. (2011). *Estetik beğeni*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tunalı, İ. (2014). *Sanat ontolojisi*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Uslu, A. (2016). Ontolojik tahlil metoduyla Ferit Edgü'nün "Merdiven" adlı küçürek öyküsünün incelemesi. *UHİVE*, 12, 120-137.
- Wellek, R. ve Warren A. (1983). *Edebiyat biliminin temelleri*. (çev. A. E. Uysal). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Yardımcı, M. ve Tuncer, H. (2002). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Yeter, G. B. (2010). Ontolojik analiz metoduyla Yunus Emre'nin bir şiirinin incelenmesi. *Mukaddime*, 3, 141-154.
- Yılar, Ö. ve Celepoğlu, A. (2013). Çocuk Yayınları ve Bu Yayınlarda Bulunması Gereken Temel Unsurlar. Ömer Yılar ve Lokman Turan (Ed.). *Eğitim Fakülteleri için Çocuk Edebiyatı* içinde (s. 37-66). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.